

HISTORISCHE FICTIE

Jeugdboekenschrijvers omarmen het verleden

Annet Huizing. (2020). *Het Pungelhuis*. Lemniscaat. Isbn 978 90 477 1251 0, € 19,95, 192 blz.

Ruta Sepetys. (2020). *Stilte heeft een eigen stem*. Luitingh-Sijthoff. Isbn 978 90 245 8875 6, € 24,99, 560 blz.

De Kinderboekenweek in oktober vorig jaar met als thema ‘En toen?’ stond in het teken van geschiedenis. Boeken brengen de historie tot leven, maken wat voorbij is tastbaar. Daarbij komt: menig schrijver voelt zich aangetrokken tot het verleden. Dat blijkt, want in de afgelopen jaargang kwamen er in deze rubriek geregeld historische romans voorbij, vaak verdraaid goed geschreven. Uitgeverij Lemniscaat loopt al decennialang voorop. Met schrijvers als Thea Beckman, Simone van der Vlugt en Joyce Pool, specialisten in het historische jeugdverhaal, bouwde de Rotterdamse uitgever een goede naam op en verwierf een stevige reputatie, die zich allang niet meer beperkt tot alleen het geschiedenisverhaal.

Dit keer staat deze rubriek dus weer in het teken van historische fictie. Allereerst is er aandacht voor een prachtig verhaal over het smokkelen van boter in de vorige eeuw, wederom een Lemniscaatuitgave. En als tweede de bespreking van een schitterende nieuwe roman van meestersverteller Ruta Sepetys over een van de pijnlijkste drama's ten tijde van het Francoregime

in Spanje, uitgegeven door Luitingh-Sijthoff.

Pungelen

Pungelen betekent smokkelen en dat is ook het onderwerp van het nieuwste boek van schrijfster Annet Huizing. Het verhaal is een hedendaagse geschiedenis met als historische achtergrond de botersmokkel aan het begin van de tweede helft van de vorige eeuw.

Het draait allemaal om Ole, de dertienjarige hoofdpersoon. De ouders van Ole zijn al behoorlijk op leeftijd en het lijkt daarom logisch dat hij nooit een oma of opa heeft gekend. Maar al in het eerste hoofdstuk blijkt de vader van Ole niet eerlijk te zijn geweest. Hij heeft voor zijn zoon al die tijd verzwegen dat diens grootvader nog wel degelijk in leven was. Was, want nu is hij overleden en hij laat een huis achter in Orpel (Brabant), dicht bij de grens met België. Als niet veel later blijkt dat opa ook nog een flinke schuld achterliet, zit er voor het gezin, dat zich plotsklaps geplaagd ziet voor grote financiële problemen, niets anders op dan te verhuizen naar het Brabantse Orpel. Ole en zijn vader zeggen Utrecht vaarwel. Met z'n tweeën, want de wat zweverige moeder vertrekt naar Tibet voor een ontdekkingsreis van honderd dagen op zoek naar zichzelf.

Eenmaal aangekomen in het sterk verwaarloosde huis in Orpel komt Ole mede dankzij de ontmoetingen met enkele dorpsgenoten meer aan de weet over zijn familiegeschiedenis. Geholpen door

een klasgenoot, de Poolse Anastazja, gaat Ole op onderzoek uit en zo komt de opa die hij nooit heeft gekend langzaam weer tot leven. Rooie Piet bleek een fanatiek pungelaar. Niet voor niets stond het huis dat hij bewoonde in de volksmond bekend als het Pungelhuis. In de jaren vijftig en zestig van de twintigste eeuw smokkelde hij roomboter de grens met België over om zo te ontkomen aan de torenhoge invoerrechten die de Belgische overheid hief om de Belgische boeren beter te beschermen tegen de groeiende Hollandse boterberg. Er werd grof geld verdiend aan deze lucratieve, illegale handel en de strijd tussen de botersmokkelaars en de commiezen was er een op leven en dood. Langzaam maar zeker beseft Ole waarom zijn vader nooit over zijn opa wilde praten. En hij leert tegelijkertijd ook de soms wat moeilijke relatie met zijn eigen vader beter te begrijpen.

Dat Annet Huizing (1960) prachtig kan schrijven, bewees ze eerder met *Hoe ik per ongeluk een boek schreef* (Lemniscaat, 2014) en een informatief boek over de werking van de rechtspraak in ons land, getiteld *De zweetvoetenman* (Lemniscaat, 2017). Beide titels werden bekroond met een Zilveren Griffel. Ook *Het Pungelhuis* is weer een parel. Als je kijkt naar de compositie, dan valt wel op dat de schrijfster erg veel heeft willen vertellen. Er is niet alleen de verhaallijn over de moeilijke jeugd van Oles vader en diens broer, de gehandicapte Arie, maar er zijn ook nog de verhalen over de moeizame relatie

tussen Ole en zijn vader, de smokkelgeschiedenis en de helingsreis van Oles moeder naar Tibet. Het is allemaal wat veel in deze geschiedenis van nog geen 180 pagina's. Het is daarom niet vreemd dat de hoofdpersoon oppervlakkig blijft. Huizen had meer aandacht kunnen geven aan de ontwikkeling die Ole doormaakt. Het is de enige kritiek op een verder voortreffelijk verhaal dat bijzonder aangenaam leest, mede dankzij de vlotte stijl, het verzorgde taalgebruik en de dikwijls levendige dialogen. Een aanrader voor lezers in de onderbouw.

Pact van stilte

Madrid, 1957. Spanje zucht onder een fascistische dictatuur. De achttienjarige Amerikaanse Daniel Matheson, kind van rijke ouders, is in Madrid om zijn moeders geboorteland te ontdekken. Hij heeft geen weet van alle misstanden, de angst en de terreur. Tot hij door fotografie – en het lot – Ana ontmoet, wier familie zwaar is getroffen door de Spaanse Burgeroor-

log. Via Ana ontdekt Daniel dat achter de belofte van zon en wijn een compleet ander Spanje schuilgaat. Een Spanje dat al jarenlang wordt gepest door angst en armoede en met harde hand wordt geregeerd door generaal Franco. Terwijl Daniel en Ana zich in een onmogelijke liefde storten, legt Daniel met zijn foto-toestel een van de pijnlijkste drama's uit de geschiedenis van Spanje bloot. Ze raken ieder op hun eigen manier betrokken bij een geheim dat nooit aan het licht had mogen komen.

In het tweede deel van het boek maakt de auteur een tijdsprong van bijna twintig jaar. Franco is overleden. Spanje is net als haar inwoners veranderd, gereed voor een overgang naar democratie. Klaar voor een verbreking van het zogeheten pact van stilte...

De auteur van *Stilte heeft een eigen stem* Ruta Sepetys (1967), geboren in het Amerikaanse Michigan, is de dochter van een Litouwse vluchteling. Ze noemt zichzelf een ‘cross-over’-auteur, omdat haar

boeken overal ter wereld worden gelezen door zowel tieners als volwassenen. Sepetys heeft zich gespecialiseerd in het schrijven van historische romans over gebeurtenissen die bij het grote publiek minder bekend zijn.

Stilte heeft een eigen stem is veel meer dan alleen een liefdesverhaal. Het is vooral ook een ode aan de vrijheid. De auteur geeft met deze schitterende roman lezers die vanwege hun afkomst, geloof of opvattingen niet kunnen spreken, een stem. Er is altijd hoop, waar ook ter wereld. Een stip aan de horizon. Zoals ook de inwoners van Spanje na jaren van zwijgen uiteindelijk toch weer hun stemgeluid hervonden. Een formidabele roman, die de lezer raakt, recht in het hart. Wat mij betreft verplichte leeskost voor lezers in de bovenbouw van vijftien jaar en ouder. ■

Rob van Veen

Voor meer informatie over deze maar ook andere boeken, ga naar <robsjeugdboekenblog.blogspot.com>.